

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

18. listopadu 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Článek 101 odst. 1 a 3 SFEU – Vertikální dohody – Omezení ‚z hlediska účelu‘ nebo ‚z hlediska důsledku‘ – Výjimka – Zaznamenání potenciální transakce s konečným uživatelem ze strany distributora – Ujednání příznávající distributorovi ‚přednost pro uskutečnění prodeje‘ po dobu šesti měsíců od zaznamenání – Výjimka – Námitka uživatele – Pravomoc Soudního dvora – Čistě vnitrostátní situace – Vnitrostátní právní předpisy v souladu s řešeními přijatými unijním právem“

Ve věci C-306/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud, Lotyšsko) ze dne 4. června 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 9. července 2020, v řízení

„Visma Enterprise“ SIA

proti

Konkurences padome,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení A. Arabadžev (zpravodaj), předseda prvního senátu vykonávající funkci předsedy sedmého senátu, T. von Danwitz a A. Kumin, soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za „Visma Enterprise“ SIA Z. Norenberga,
- za Konkurences padome V. Hitrovsem,
- za lotyšskou vládu původně K. Pommere, V. Soņeca a L. Juškeviča, poté K. Pommere, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: lotyština.

– za Evropskou komisi původně N. Khanem, P. Berghem a I. Naglisem, poté N. Khanem a P. Berghem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 101 odst. 1 a 3 SFEU, jakož i článku 2 a čl. 4 písm. b) nařízení Komise (EU) č. 330/2010 ze dne 20. dubna 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě (Úř. věst. 2010, L 102, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi SIA „Visma Enterprise“ SIA (dříve „FMS Software“ SIA a „FMS“ SIA) a Konkurences padome (Rada pro hospodářskou soutěž, Lotyšsko) ve věci rozhodnutí posledně uvedené, kterým byla společnosti Visma Enterprise uložena pokuta za porušení lotyšského práva hospodářské soutěže, kterého se údajně dopustila.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 2 odst. 1 nařízení č. 330/2010 stanoví:
„1. Podle čl. 101 odst. 3 Smlouvy a s výhradou ustanovení tohoto nařízení se čl. 101 odst. 1 Smlouvy prohlašuje za nepoužitelný pro vertikální dohody.
[...]"

Lotyšské právo

- 4 Článek 11 odst. 1 Konkurences likums (zákon o hospodářské soutěži) zní takto:
„Zakázané a neplatné od okamžiku svého uzavření jsou dohody mezi hospodářskými subjekty, jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na území Lotyšska, přičemž za takovéto dohody jsou považovány dohody týkající se:
1) přímého či nepřímého stanovení cen či sazeb, a to za jakýchkoliv podmínek, nebo pravidel pro tvorbu cen či sazeb, jakož i výměny informací o cenách či prodejních podmínkách;
2) omezení nebo kontroly objemu výroby nebo prodeje, trhů, technologického rozvoje nebo investic;
3) rozdělení trhů podle území, zákazníků, dodavatelů nebo jiných podmínek;

- 4) podmínek, které stanoví, že uzavření, změna nebo ukončení transakce se třetí osobou jsou závislé na okolnosti, zda tato osoba přijme závazky, které se podle obchodních zvyklostí na dotčenou transakci nevztahují;
  - 5) účasti nebo neúčasti ve veřejných zadávacích řízeních nebo soutěžích nebo podmínkách týkajících se tohoto druhu konání (nebo zdržení se konání), s výjimkou případů, kdy soutěžitelé veřejně oznámili společnou nabídku, jejíž účel nevede k vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže;
  - 6) zavádění nerovných podmínek v rovnocenných transakcích se třetími osobami, které pro tyto třetí osoby vytvářejí nepříznivé podmínky z hlediska hospodářské soutěže; a
  - 7) konání (nebo zdržení se konání), v jejichž důsledku je jiný hospodářský subjekt nucen k opuštění určitého trhu nebo se kladou překážky pro možný vstup některého hospodářského subjektu na určitý trh.“
- 5 Článek 11 odst. 2 téhož zákona stanoví, že je uznávána platnost dohod, které přispívají ke zlepšení výroby nebo prodeje výrobků anebo k podpoře hospodářského pokroku, a vyhrazují tudíž výhody spotřebitelům, a že se na tyto dohody nevztahuje zákaz stanovený v odstavci 1 tohoto článku, pokud tyto dohody omezují příslušné hospodářské subjekty pouze do té míry, do jaké je to nezbytné pro dosažení výše uvedených cílů, a nejsou s to vyloučit hospodářskou soutěž v podstatné části relevantního trhu.
- 6 Článek 11 odst. 4 uvedeného zákona stanoví, že Ministru kabinetu (rada ministrů, Lotyšsko) určí, které konkrétní dohody mezi hospodářskými subjekty nemají zásadní dopad na hospodářskou soutěž, jakož i podmínky, při jejichž splnění budou některé dohody mezi hospodářskými subjekty vyňaty ze zákazu dohod, který je stanoven v odstavci 1 tohoto článku 11.
- 7 Ministru kabinetu noteikumi Nr.797 „Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam“ (nařízení rady ministrů č. 797 ze dne 29. září 2008, kterým se stanoví „ustanovení o vynětí některých vertikálních dohod ze zákazu kartelových dohod stanoveného v čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži“) (dále jen „nařízení č. 797/2008“), přijaté na základě čl. 11 odst. 4 zákona o hospodářské soutěži, se vztahuje na některé typy vertikálních dohod a stanoví v tomto ohledu výjimky.
- 8 Bod 8.2.1 nařízení č. 797/2008 umožňuje ve výjimečných případech omezit aktivní prodej (chování distributorů při aktivním vyhledávání zákazníků na neomezeném území, nebo pokud jde o neomezený počet zákazníků), avšak zakazuje omezit pasivní prodej (případy, kdy je distributor osloven zákazníkem, který nenáleží k území nebo k zákazníkům vyhrazeným výlučně uvedenému distributorovi).

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 Rozhodnutím ze dne 9. prosince 2013 o použití čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži na některé praktiky FMS Software, „RGP“ SIA, „Zemgales IT centrs“ SIA, „PC Konsultants“ SIA, „Guno M“ SIA, „Softserviss“ SIA, „I. R. Finanses“ SIA, „FMS“ SIA, „FOX“ SIA (dále jen „sporné rozhodnutí“) Rada pro hospodářskou soutěž uložila společně FMS Software a FMS společně a nerozdílně pokutu ve výši 45 000 lotyšských latů (LVL) (přibližně 64 000 eur).

- 10 V tomto rozhodnutí Rada pro hospodářskou soutěž konstatovala, že FMS Software, která má autorská práva k účetním počítačovým programům Horizon a Horizon Start, uzavřela s několika distributory dohodu o distribuci uvedených počítačových programů, která stanovila výhodu v rámci prodejního procesu ve prospěch některých distributorů, což mělo za následek omezení hospodářské soutěže mezi těmito distributory. FMS převzala jednu z hospodářských činností společnosti FMS Softwar“, v jejímž rámci bylo konstatováno porušení práva hospodářské soutěže.
- 11 Rada pro hospodářskou soutěž poté, co prostudovala smlouvy o spolupráci uzavřené mezi společností FMS Software a jejími distributory za účelem distribuce účetních počítačových programů Horizon a Horizon Start, jakož i kopii vzorové smlouvy o spolupráci mezi touto společností a uvedenými distributory pro rok 2011, konstatovala, že ujednání 4.1 posledně uvedené smlouvy stanoví, že distributor je na začátku prodejního procesu s konečným uživatelem povinen zaznamenat potenciální transakci v databázi vytvořené společností FMS Software zasláním vzorového elektronického formuláře s uvedením určitých informací o tomto uživateli. Podle tohoto ujednání má distributor, který jako první zaznamená potenciální transakci s konečným uživatelem, přednost pro uskutečnění prodeje, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky. Uvedené ujednání rovněž stanovilo, že toto přednostní právo je zachováno po dobu šesti měsíců od zaznamenání potenciální transakce (dále jen „dotčená dohoda“).
- 12 Rada pro hospodářskou soutěž konstatovala, že vytvoření databáze týkající se potenciálních zákazníků distributorů společnosti FMS Software není zakázáno, ale výhoda vyplývající z „přednosti pro uskutečnění prodeje“ přiznaná distributorovi, který zaznamenal potenciálního zákazníka, svědčí o existenci regulace vztahů mezi distributory, takže pouze distributor, který jako první informoval společnost FMS Software, může po určitou dobu uskutečňovat prodej s tímto zákazníkem za podmínky, že tento zákazník proti tomu nemá námitky. Cílem dotčené dohody je omezit hospodářskou soutěž mezi distributory v rámci uvádění účetních počítačových programů Horizon a Horizon Start na trh. Vzhledem k tomu, že se zaznamenání týká potenciálních zákazníků, kterým dotčený výrobek ještě nebyl prodán, je nemožné, aby si distributoři konkurovali při nabízení účetních počítačových programů za atraktivnějších podmínek. Omezuje to totiž prospěch, který mají zákazníci z hospodářské soutěže mezi distributory, takže poskytnutí výhody stanovené dotčenou dohodou, srovnatelné s rozdělením trhu v závislosti na zákaznících, směřuje k omezení hospodářské soutěže mezi distributory účetních počítačových programů. Cílem této dohody je omezit hospodářskou soutěž, a proto není nezbytné zkoumat ani prokázat, že má na tuto soutěž omezující účinek, ani předložit důkaz o jejím skutečném uplatňování nebo provádění.
- 13 Mimoto Rada pro hospodářskou soutěž konstatovala, že dotčená dohoda není vyňata ze zákazu stanoveného v čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži na základě bodu 8.2.1 nařízení č. 797/2008, neboť omezuje zákazníky, kterým distributoři mohou prodávat účetní počítačové programy Horizon a Horizon Start.
- 14 Podle Rady pro hospodářskou soutěž trvalo takto zjištěné protiprávní jednání déle než pět let a bylo ukončeno z podnětu společnosti FMS Software. Tato rada dále konstatovala, že není vhodné ani nezbytné činit odpovědnými za toto protiprávní jednání ostatní strany dotčené dohody, tj. distributory společnosti FMS Software, z důvodu, že se aktivně nepodíleli na jejím uzavření a jejich tržní síla vůči této společnosti je zanedbatelná.

- 15 Společnost Visma Enterprise podala k Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud, Lotyšsko) žalobu znějící na zrušení sporného rozhodnutí, přičemž zejména tvrdila, že toto rozhodnutí je stíženo věcnými chybami týkajícími se posouzení dotčené dohody, výkladu jejího účelu, jakož i výkladu kritérií pro posouzení, zda jsou některé vertikální dohody vyňaty ze zákazu kartelových dohod stanoveného v čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži.
- 16 Podle společnosti Visma Enterprise dotčená dohoda nevylučuje hospodářskou soutěž mezi distributory, neboť jim nebrání v tom, aby své nabídky předložili již zaznamenanému zákazníkovi. Neexistuje žádná okolnost nesouvisející s touto dohodou, která by mohla ukazovat na společný cíl stran spočívající v rozdělení trhu v závislosti na zákaznících. Distributoři totiž nejsou informováni o vyhrazení zákazníkům.
- 17 Společnost Visma Enterprise rovněž uvedla, že k prokázání existence kartelové dohody měla Rada pro hospodářskou soutěž identifikovat dvě nebo více osob, které se dopustily protiprávního jednání. Skutečnost, že tato rada vyloučila odpovědnost distributorů společnosti Visma Enterprise za konstatované protiprávní jednání, potvrzuje, že nedošlo k protiprávnímu jednání. Mimoto skutečnost, že distributoři nebyli při uzavření dotčené dohody aktivní a že jejich tržní síla vůči společnosti FMS Software byla zanedbatelná, neumožňuje vyloučit jejich odpovědnost za porušení zákazu stanoveného v čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži. Kromě toho je na Radě pro hospodářskou soutěž, aby nejprve posoudila, zda se na podmínky spolupráce mezi společnostmi FMS Software a jejími distributory vztahuje výjimka, a teprve poté, zda byl čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži použitelný, či nikoliv.
- 18 Rada pro hospodářskou soutěž konstatovala, že cílem dotčené dohody je rozdělit zákazníky mezi distributory po dobu šesti měsíců od zaznamenání a vyloučit hospodářskou soutěž mezi nimi. Z hlediska svého účelu směřuje k omezení hospodářské soutěže, zejména vzhledem k tomu, že společnost Visma Enterprise neuváděla žádný důvod, který by odůvodňoval nutnost omezit právo distributora nabízet své služby zákazníkovi vyhrazenému jiným distributorem.
- 19 Rozsudkem ze dne 8. května 2015 Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) žalobě společnosti Visma Enterprise částečně vyhověl a zrušil část sporného rozhodnutí týkající se uložení povinnosti zaplatit pokutu společně a nerozdílně. Tento soud nařídil Radě pro hospodářskou soutěž, aby přijala nový správní akt, jehož předmětem bude uložení pokuty společnosti FMS Software a vyloučení z výpočtu pokuty čistého obrátu společnosti FMS Software za poslední hospodářský rok, který předcházел přijetí sporného rozhodnutí. Ve zbývajících částech byla žaloba zamítnuta.
- 20 Společnost Visma Enterprise a Rada pro hospodářskou soutěž podaly proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek.
- 21 Rozsudkem ze dne 16. června 2017 Senāta Administratīvo lietu departaments (Nejvyšší soud, oddělení správních věcí, Lotyšsko) zrušil rozsudek Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) ze dne 8. května 2015 a vrátil dotčenou věc tomuto soudu k novému rozhodnutí.
- 22 Účastnice sporu v původním řízení předložily doplňující vyjádření.
- 23 Společnost Visma Enterprise zejména uvedla, že přednost přiznaná distributorovi, který jako první předložil svou žádost, spočívá v podpoře společnosti Visma Enterprise při vypracování nabídky a technických řešení. Tato dohoda neobsahuje žádný příslib ze strany společnosti Visma Enterprise, podle kterého by zaznamenání zaručovalo, že ostatní distributoři nebudou danému

zákazníkovi činit nabídku nebo že Visma Enterprise nebude konzultovat jiné distributory ohledně konkrétního zákazníka. Stejně tak dohoda nestanoví žádné donucovací nebo sankční opatření. Společnost Visma Enterprise nijak nebrání jiným distributorům v uskutečňování prodeje se zákazníky, kterým již jeden z distributorů společnosti Visma Enterprise poskytl služby. S distributory je zacházeno na základě zásady „kdo dřív přijde, je dřív na řadě“, což zaručuje rovné zacházení. Kromě toho spolupráce s konkrétním distributorem nezabývá zákazníka možností získat licenci k účetnímu počítačovému programu pro pozdější období od jiného distributora. Ani společnost Visma Enterprise ani distributori nebrání zákazníkovi, aby změnil distributora. Zákazník může rovněž uzavřít smlouvu s distributorem, který není prvním, kdo jej zaznamenal, což vylučuje možnost rozdělení trhu.

- 24 Dotčená dohoda podněcuje distributory k tomu, aby byli činní v rámci distribuce účetních počítačových programů a aktivně uskutečňovali prodej v hospodářské soutěži mezi sebou. To je nezbytné vzhledem ke zvláštnostem dotčeného odvětví a výrobku a ke zvláštnosti, že distribuční systém zahrnuje souběžnou činnost několika distributorů vykonávajících obdobnou funkci na trhu. Cílem systému zaznamenání je zaručit, aby dodávka výrobku zákazníkovi a služby, které mu jsou poskytovány, byly účinné a kvalitní, jakož i zajistit dohled nad prací distributorů, jelikož tito distributori nemohou samostatně zachytit zvláštnosti služeb poskytovaných zákazníkům.
- 25 Zaznamenání tak tím, že zaručí, že společnost Visma Enterprise bude informována včas a tím, že jí umožní doplnit chybějící znalosti distributora, má za cíl zabránit tomu, aby bylo poškozeno dobré jméno výrobku nebo aby zákazník získal mylný dojem o počítačovém programu a jeho funkcích. Poskytování kvalitní služby příslušným distributorem umožňuje ušetřit zdroje společnosti Visma Enterprise.
- 26 Cílem dotčené dohody je tedy podpořit činnost distributorů, kteří žádají o transakce u společnosti Visma Enterprise, aby tato společnost byla s ohledem na očekávané příjmy, jakož i odvětví činnosti a zájmy potenciálních zákazníků schopna plánovat své příjmy, identifikovat potenciální zákazníky, rozhodovat o investicích do vývoje svého výrobku, jakož i poskytovat zákazníkovi slevu od výrobce na žádost distributora. Tato dohoda tedy sleduje legitimní cíl, jelikož umožňuje zorganizovat spolupráci s distributorem, posoudit soulad výrobku s potřebami kupujícího, zavést spravedlivé podmínky spolupráce s distributory a využívat zdroje racionálním způsobem.
- 27 Rada pro hospodářskou soutěž odpověděla, že společnost Visma Enterprise koordinovaně rozděluje zákazníky mezi distributory. Zahájení procesu zaznamenání ještě před tím, než potenciální zákazník potvrdil své přání začít používat počítačový program vyvinutý společností Visma Enterprise, není racionálně a ekonomicky odůvodněno. K identifikování potenciálních zákazníků a k rozhodování o investicích do vývoje výrobku může dojít až poté, co konečný uživatel souhlasil s tím, že začne používat prodávaný počítačový program.
- 28 Společnost Visma Enterprise nekontroluje činnosti a schopnosti distributorů v rámci dalšího prodeje počítačového programu. Ověřuje znalosti distributorů předtím, než s nimi zahájí spolupráci a pravidelně pro distributory organizuje semináře za účelem doplnění jejich znalostí a rozvoje jejich schopností. Výraz „nemá-li konečný uživatel proti tomu námitky“, obsažený v dotčené dohodě, má zanedbatelný význam pro posouzení úrovně důkazů v oblasti omezujících účinků na hospodářskou soutěž. Posouzení pravděpodobného chování zákazníka by znamenalo zkoumat, zda bylo sporné ujednání skutečně provedeno. Provedení tohoto ujednání přitom nesmí být bráno v potaz, ledaže by bylo přijato, že existence omezení hospodářské soutěže závisí na vyjádření vůle třetí osoby.

- 29 Rada pro hospodářskou soutěž mimoto tvrdila, že provádění dotčené dohody nezavádí ani systém výhradní distribuce, ani systém selektivní distribuce. Není tedy namístě posuzovat existenci případných omezení pasivního prodeje.
- 30 Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) rozsudkem ze dne 13. září 2018 žalobu zamítl a sporné rozhodnutí prohlásil za legální a opodstatněné. Tento soud poté, co posoudil relevanci vložení výrazu „nemá-li konečný uživatel proti tomu námitky“ do dotčené dohody, vyloučil jeho význam z důvodu, že je formální povahy a konečný spotřebitel nevěděl o dohodě o rozdělení zákazníků. Podle uvedeného soudu nemůže konstatování kartelové dohody záviset na chování zákazníků, s výjimkou horizontálních dohod, kde může být existence kartelové dohody konstatována pouze tehdy, pokud zákazníci nakupují výrobky za dotyčné koluzivní ceny.
- 31 Společnost Visma Enterprise podala proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek.
- 32 Rozsudkem ze dne 26. listopadu 2019 Senāta Administratīvo lietu departaments (Nejvyšší soud, oddělení správních věcí) zrušil rozsudek Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) ze dne 13. září 2018.
- 33 Senāta Administratīvo lietu departaments (Nejvyšší soud, oddělení správních věcí) konstatoval, že Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) neprovedl správné posouzení právního a hospodářského kontextu dotčené dohody. Povaha, rozsah a meze této dohody vyplývají ze způsobů jejího provádění stanovených stranami kartelové dohody, a to zahrnuje rovněž způsob, jakým budou případné námitky zákazníků vnímány a jak budou ovlivňovat rozhodovací prostor prodávajícího. Mimoto není důležité, zda zákazník věděl o existenci ujednání, které mu umožňuje vznést námitky proti přednosti distributora, který byl prvním, kdo jej zaznamenal, nebo o obsahu dotčené dohody obecně.
- 34 Naproti tomu je důležité vědět, jak by distributoři museli jednat v rámci prodejního procesu, kdyby takové námitky obdrželi. Tento bod by mohl být objasněn s ohledem jak na znění této dohody, tak na její provádění. Nezbytnost posoudit toto ujednání tak, že odráží obsah dotčené dohody, nelze postavit na roveň s důkazem o jeho skutečném provádění jako podmínky pro konstatování protiprávního jednání. Je nezbytné posoudit obsah dohody ve světle jak jejího znění, tak důkazů předložených účastníky řízení, které mohou ukazovat na skutečnou povahu dohody.
- 35 Předkládající soud poznamenává, že ve věci v původním řízení je nesporné, že dotčená dohoda nemůže ovlivnit obchod mezi členskými státy. Projednávaný spor tedy musí být vyřešen použitím lotyšského práva, a sice zákona o hospodářské soutěži a nařízení č. 797/2008.
- 36 Nicméně zejména v rozsudku ze dne 14. března 2013, Allianz Hungária Biztosító a další, C-32/11, EU:C:2013:160, již Soudní dvůr prohlásil, že má pravomoc rozhodnout o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce týkajících se ustanovení unijního práva v situacích, kdy se skutkový stav nacházel mimo rozsah přímé působnosti unijního práva, ale kdy se tato ustanovení tohoto práva stala použitelnými v důsledku vnitrostátních právních předpisů, jež upravily řešení čistě vnitrostátních situací v souladu s řešením upraveným unijním právem. V takových případech totiž existuje nepochybný zájem Evropské unie na tom, aby se za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům dostalo ustanovením nebo pojmům převzatým z unijního práva jednotného výkladu, a to bez ohledu na podmínky, za kterých se mají uplatnit.

- 37 Kromě toho z judikatury Senāta Administratīvo lietu departaments (Nejvyšší soud, oddělení správních věcí) vyplývá, že pokud jde o pravděpodobné účinky dohod na hospodářskou soutěž, čl. 101 odst. 1 SFEU a čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži stanoví tentýž právní rámec. To znamená, že použití čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži se nesmí lišit od použití čl. 101 odst. 1 SFEU. Je zásadní zamezit tomu, aby byla v Lotyšsku připuštěna jiná kritéria pro posouzení, než jsou kritéria stanovená unijním právem pro konstatování existence zakázaných vertikálních dohod. Právní jistota, kterou skýtá předvídatelná institucionální a soudní praxe, je v souladu s obecnými právními zásadami jak Lotyšské republiky, tak Unie.
- 38 Mimoto by zásadně odlišný přístup, pokud jde o definici porušení práva hospodářské soutěže, mohl být zdrojem rozdílů mezi členskými státy, které by mohly narušit fungování vnitřního trhu.
- 39 Ve věci v původním řízení je třeba určit, zda v případě dohody, která stanoví, že distributorovi, který byl prvním, kdo zaznamená transakci, je po dobu šesti měsíců od zaznamenání přiznána přednost pro účely pokračování prodejního procesu s dotyčným konečným uživatelem, ledaže má proti tomu tento uživatel námitky, povaha dohody sama o sobě postačuje k závěru, že se jedná o dohodu, jejímž účelem je vyloučení, omezení či narušení hospodářské soutěže na trhu.
- 40 Za těchto podmínek se Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Lze v rámci správného výkladu Smlouvy o FEU dohodu mezi výrobcem a několika distributory dotčenou v projednávané věci (podle které se na distributora, jenž u výrobce zaznamená potenciální transakci s určitým zákazníkem, vztahuje po dobu šesti měsíců od tohoto zaznamenání přednost pro účely pokračování prodejního procesu s dotyčným konečným uživatelem, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky) považovat za dohodu mezi podniky, jejímž účelem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 101 odst. 1 [SFEU]?
  - 2) Obsahuje dohoda mezi výrobcem a několika distributory dotčená v projednávané věci, vykládaná v souladu s ustanoveními Smlouvy [o FEU], prvky nasvědčující tomu, že taková dohoda není vyňata z obecného zákazu kartelových dohod?
  - 3) Lze mít za to, že dohoda mezi výrobcem a několika distributory dotčená v projednávané věci, vykládaná v souladu s ustanoveními Smlouvy [o FEU], představuje výjimku? Uplatní se výjimka umožňující uzavírat vertikální dohody, které omezují aktivní prodej na území nebo na zákazníky, které si dodavatel vyhradil nebo přidělil jinému kupujícímu, pokud toto omezení neomezuje prodej uskutečňovaný zákazníky kupujícího a tržní podíl dodavatele nepřesahuje 30 %, jen na systémy výhradní distribuce?
  - 4) Lze dohodu mezi výrobcem a několika distributory dotčenou v projednávané věci, vykládanou v souladu s ustanoveními Smlouvy [o FEU], považovat za skutečnost naplňující znaky protiprávního jednání pouze na základě protiprávního chování jediného hospodářského subjektu? Umožňují okolnosti projednávané věci, vykládané v souladu s ustanoveními Smlouvy [o FEU], prokázat, že se na kartelové dohodě podílel pouze jeden subjekt?
  - 5) Umožňují okolnosti projednávané věci, vykládané v souladu s ustanoveními Smlouvy [o FEU], prokázat existenci omezení (narušení) hospodářské soutěže v rámci distribučního systému, zvýhodnění ve prospěch [Visma Enterprise] nebo negativního účinku na hospodářskou soutěž?

- 6) Umožňují okolnosti projednávané věci, vykládané v souladu s ustanoveními Smlouvy [o FEU], kdy podíl na trhu distribuční sítě nepřesahuje 30 % ([Visma Enterprise] je výrobce, takže její podíl na trhu zahrnuje i objemy prodeje jejích distributorů), prokázat existenci negativních účinků na hospodářskou soutěž v rámci distribučního systému nebo mimo něj, a podléhá tato dohoda zákazů kartelových dohod?
- 7) V souladu s čl. 101 odst. 3 SFEU a článkem 2 nařízení č. 330/2010 ve spojení s jeho čl. 4 písm. b)
- uplatní se výjimka na distribuční systém, ve kterém i) distributor (obchodník) sám vybírá potenciálního zákazníka, se kterým bude spolupracovat; ii) dodavatel předem neurčil na základě objektivních, jasně známých a ověřitelných kritérií specifickou skupinu zákazníků, jimž jednotliví distributoři budou poskytovat služby; iii) dodavatel na žádost distributora (obchodníka) vyhradí potenciální zákazníky tomuto distributorovi; iv) ostatní distributoři nevědí nebo nejsou předem informováni o vyhrazení potenciálního zákazníka; ve kterém v) je jediným kritériem pro vyhrazení potenciálního zákazníka, a tudíž pro určení systému výhradní distribuce ve prospěch konkrétního distributora, žádost tohoto distributora, a nikoli rozhodnutí dodavatele; nebo ve kterém vi) vyhrazení platí po dobu 6 (šesti) měsíců od zaznamenání potenciální transakce (po jejímž uplynutí přestává být distribuce výlučná)?
  - lze konstatovat, že pasivní prodej není omezen, pokud dohoda mezi dodavatelem a distributorem obsahuje ujednání o tom, že kupující (konečný uživatel) může proti uvedenému vyhrazení vznést námitky, ale tento kupující nebyl o dotčeném ujednání informován? Může jednání kupujícího (konečného uživatele) ovlivnit (odůvodnit) podmínky dohody uzavřené mezi dodavatelem a distributorem?“

K pravomoci Soudního dvora

- 41 Předkládající soud uvádí, že dotčená dohoda se týká čistě vnitrostátní situace a nemá vliv na obchod mezi členskými státy. Podle tohoto soudu musí být proto spor vyřešen použitím lotyšského práva. Uvedený soud však upřesňuje, že podle judikatury lotyšského Nejvyššího soudu stanoví čl. 101 odst. 1 SFEU a čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži tentýž právní rámec, pokud jde o pravděpodobné účinky dohod na hospodářskou soutěž, a použití těchto dvou ustanovení by se nemělo lišit. Podle předkládajícího soudu je zásadní zamezit tomu, aby byla v Lotyšsku připuštěna jiná kritéria pro konstatování existence zakázaných vertikálních dohod, než jsou kritéria stanovená unijními pravidly hospodářské soutěže.
- 42 Podle ustálené judikatury je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy založené článkem 267 SFEU pouze věcí vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a který musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, jež bude vydáno, aby s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudky ze dne 18. října 1990, Dzodzi, C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, body 34 a 35, jakož i ze dne 10. prosince 2020, J & S Service, C-620/19, EU:C:2020:1011, bod 31 a citovaná judikatura).

- 43 Nicméně podle ustálené judikatury rovněž platí, že Soudnímu dvoru přísluší, aby za účelem ověření vlastní pravomoci přezkoumal podmínky, za kterých se na něj vnitrostátní soud obrátil (rozsudek ze dne 10. prosince 2020, *J & S Service*, C-620/19, EU:C:2020:1011, bod 32, jakož i citovaná judikatura).
- 44 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr opakovaně prohlásil, že má pravomoc rozhodnout o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce týkajících se ustanovení unijního práva v situacích, kdy se skutkový stav v původním řízení nacházel mimo rozsah přímé působnosti tohoto práva, ale kdy se uvedená ustanovení stala použitelnými v důsledku vnitrostátních právních předpisů, jež upravovaly řešení čistě vnitrostátních situací v souladu s řešením upraveným unijním právem (rozsudek ze dne 21. července 2016, *VM Remonts a další*, C-542/14, EU:C:2016:578, bod 17, jakož i citovaná judikatura).
- 45 Taková pravomoc je odůvodněna zjevným zájmem unijního právního řádu na tom, aby za účelem zabránění rozdílným budoucím výkladům byla převzatá ustanovení unijního práva vykládána jednotným způsobem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. října 1990, *Dzodzi*, C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, bod 37, jakož i ze dne 10. prosince 2020, *J & S Service*, C-620/19, EU:C:2020:1011, bod 34, jakož i citovaná judikatura).
- 46 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí v podstatě vyplývá, že čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži stanoví právní rámec, který je totožný s právním rámcem stanoveným čl. 101 odst. 1 SFEU a že uvedený čl. 11 odst. 1 se vykládá stejně jako čl. 101 odst. 1 SFEU.
- 47 Kromě toho již tato okolnost vedla Soudní dvůr k tomu, že prohlásil, že má pravomoc rozhodnout o žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce týkajících se výkladu čl. 101 odst. 1 SFEU v čistě vnitrostátních situacích, které nemají vliv na obchod mezi členskými státy, v nichž byl použitelný čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 26. listopadu 2015, *Maxima Latvija*, C-345/14, EU:C:2015:784, body 11 až 14, jakož i ze dne 21. července 2016, *VM Remonts a další*, C-542/14, EU:C:2016:578, body 16 až 19).
- 48 Za těchto podmínek je třeba dospět k závěru, že Soudní dvůr má pravomoc odpovědět na položené otázky v rozsahu, v němž se týkají výkladu čl. 101 odst. 1 SFEU, jakož i čl. 101 odst. 3 SFEU, jehož podstata je převzata do čl. 11 odst. 2 zákona o hospodářské soutěži.
- 49 Naproti tomu na základě judikatury připomenuté v bodě 44 tohoto rozsudku nemá Soudní dvůr pravomoc odpovědět na položené otázky v rozsahu, v němž se týkají výkladu nařízení č. 330/2010. Z článku 2 odst. 1 tohoto nařízení totiž vyplývá, že jeho účelem je stanovit podmínky, za kterých se čl. 101 odst. 1 SFEU prohlašuje podle čl. 101 odst. 3 SFEU za nepoužitelný pro vertikální dohody. Z předkládacího rozhodnutí přitom nevyplývá, že by se řešení přijatá nařízením č. 330/2010 stala v důsledku lotyšských právních předpisů použitelnými na takové situace, jako je situace dotčená v původním řízení, které nespadají do působnosti článku 101 SFEU, a tudíž ani do působnosti uvedeného nařízení.

K předběžným otázkám

K první, páté a šesté otázce

- 50 Podstatou první, páté a šesté otázky předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, zda čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že dohoda uzavřená mezi dodavatelem a distributorem, podle níž distributor, který jako první zaznamená potenciální transakci s konečným uživatelem, má po dobu šesti měsíců od zaznamenání této transakce „přednost pro uskutečnění prodeje“, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky, může být kvalifikována jako dohoda, jejímž „účelem nebo důsledkem“ je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže ve smyslu tohoto ustanovení.
- 51 V této souvislosti je třeba připomenout, že v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU, které je založeno na jasné dělbě funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, je úkolem Soudního dvora pouze vyložit ustanovení unijního práva, kterých se týká položená otázka, v projednávaném případě tedy čl. 101 odst. 1 SFEU. Nepřísluší tak Soudnímu dvoru, nýbrž předkládajícímu soudu, aby s konečnou platností posoudil, zda je účelem dotčené dohody s ohledem na všechny relevantní skutečnosti, jimiž se vyznačuje situace v původním řízení, a na hospodářský a právní kontext, do kterého tato situace zapadá, omezení hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. března 2013, Allianz Hungária Biztosító a další, C-32/11, EU:C:2013:160; bod 29, jakož i ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 59).
- 52 Soudní dvůr však při rozhodování o předběžné otázce může na základě informací obsažených ve spise, který má k dispozici, podat upřesnění, jejichž cílem je předkládajícímu soudu poskytnout vodítko při jeho výkladu, aby mohl rozhodnout spor (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 48 a citovaná judikatura).
- 53 Podle čl. 101 odst. 1 SFEU jsou s vnitřním trhem neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.
- 54 K tomu, aby dohoda spadala pod tento zákaz, musí být „jejím účelem nebo důsledkem“ citelné vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 13. prosince 2012, Expedia, C-226/11, EU:C:2012:795; body 16, 17 a 20, jakož i citovaná judikatura, a ze dne 30. ledna 2020, Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 31).
- 55 Podle ustálené judikatury Soudního dvora počínaje rozsudkem ze dne 30. června 1966, LTM (56/65, EU:C:1966:38), vede alternativní povaha této podmínky určená spojkou „nebo“ nejdříve k nutnosti uvážit samotný účel dohody (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 33, jakož i citovaná judikatura).
- 56 Z toho vyplývá, že toto ustanovení tak, jak je vykládáno Soudním dvorem, jasně rozlišuje mezi pojmy „omezení z hlediska účelu“ a „omezení z hlediska důsledku“, přičemž každý z těchto pojmů podléhá odlišnému režimu dokazování [rozsudek ze dne 30. ledna 2020, Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 63].

- 57 Z judikatury Soudního dvora totiž vyplývá, že určité druhy koordinace mezi podniky vykazují dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži, aby byly kvalifikovány jako „omezení z hlediska účelu“, takže přezkum jejich důsledků není nutný. Tato judikatura vychází z okolnosti, že některé formy koordinace mezi podniky mohou být považovány za škodlivé pro řádné fungování normální hospodářské soutěže již ze své povahy (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 35, jakož i citovaná judikatura).
- 58 Pokud tak jde o dohody kvalifikované jako „omezení z hlediska účelu“, není v jejich případě *a fortiori* za účelem jejich kvalifikace jako „omezení hospodářské soutěže“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU třeba zjišťovat jejich účinky na hospodářskou soutěž, jelikož zkušenost ukazuje, že takové dohody vedou ke snížení produkce a zvýšení cen, což vede ke špatnému rozdělení zdrojů zejména ke škodě spotřebitelů [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. ledna 2020, Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 64, jakož i citovaná judikatura]. K tomu, aby měla dohoda protisoutěžní účel, tedy postačuje, aby byla prakticky způsobilá vyloučit, omezit nebo narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. března 2013, Allianz Hungária Biztosító a další, C-32/11, EU:C:2013:160, bod 38).
- 59 Zásadní právní kritérium pro určení, zda dohoda představuje omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu“, tedy spočívá v konstatování, že taková dohoda vykazuje sama o sobě dostatečný stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž k tomu, aby bylo možné mít za to, že není třeba zkoumat její důsledky (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 37, jakož i citovaná judikatura).
- 60 Mimoto pojem „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu“ musí být vykládán restriktivně. Tento pojem totiž lze použít pouze na určité druhy koordinace mezi podniky, které vykazují dostatečný stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž, aby bylo možné mít za to, že přezkum jejich účinků není nutný (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 54, jakož i citovaná judikatura).
- 61 Okolnost, že dohoda představuje vertikální dohodu, však nevylučuje možnost, aby dohoda vedla k omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu“. Platí totiž, že ačkoli bývají vertikální dohody ze své povahy často méně škodlivé pro hospodářskou soutěž než dohody horizontální, mohou mít za určitých okolností i ony zvlášť vysoký omezující potenciál (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 14. března 2013, Allianz Hungária Biztosító a další, C-32/11, EU:C:2013:160; bod 43, jakož i ze dne 26. listopadu 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, bod 21).
- 62 Při posuzování, zda dohoda mezi podniky nebo rozhodnutí sdružení podniků vykazují dostatečný stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž, aby byly považovány za omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, je třeba se soustředit na obsah jejich ustanovení, na jejich cíle, jakož i na hospodářský a právní kontext, do kterého zapadají. V rámci posuzování tohoto kontextu je třeba rovněž zohlednit povahu dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečné podmínky fungování a strukturu dotčeného trhu nebo dotčených trhů (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 51, jakož i citovaná judikatura).
- 63 Skutečnost, že je určité opatření považováno za opatření sledující legitimní cíl, nevylučuje, že s ohledem na existenci jiného cíle sledovaného tímto opatřením, který musí být považován za protiprávní, rovněž vzhledem k obsahu ustanovení tohoto opatření a kontextu, do kterého

zapadá, může být uvedené opatření považováno za opatření, jehož účelem je omezení hospodářské soutěže (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 52, jakož i citovaná judikatura).

- 64 Pokud jde nejprve o obsah dotčené dohody, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že ujednání 4.1 vzorové smlouvy o spolupráci uzavřené mezi společností Visma Enterprise a jejími distributory stanoví, že distributor, který jako první zaznamená potenciální transakci s konečným uživatelem, má po dobu šesti měsíců od zaznamenání potenciální transakce „přednost pro uskutečnění prodeje“, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky.
- 65 V tomto ohledu je třeba podotknout, že ze znění uvedeného ujednání, tak jak je uváděno v předkládacím rozhodnutí, nevyplývá, v čem spočívá tato přednost. Rada pro hospodářskou soutěž ve sporném rozhodnutí konstatovala, že pouze distributor, který jako první zaznamená potenciálního zákazníka, může uskutečnit prodej s potenciálním zákazníkem, což Visma Enterprise zpochybňovala.
- 66 Jak uvedla Evropská komise ve svém písemném vyjádření předloženém Soudnímu dvoru, nic nenasvědčuje tomu, že by totéž ujednání samo o sobě výslovně zakazovalo distributorům společnosti Visma Enterprise, aby se aktivně obrátili na potenciálního zákazníka nebo aby reagovali na žádosti tohoto zákazníka. Předkládajícímu soudu tedy přísluší určit přesný obsah dotčené dohody.
- 67 Dále je třeba poukázat na to, že účastníci sporu v původním řízení se rovněž neshodují ohledně účelu této dohody, jelikož Visma Enterprise tvrdí, že jejím cílem je zorganizovat spolupráci s distributory, posoudit soulad výrobku s potřebami kupujícího, zavést spravedlivé podmínky spolupráce s distributory a využívat zdroje racionálním způsobem.
- 68 V souladu s judikaturou připomenutou v bodě 51 tohoto rozsudku přísluší předkládajícímu soudu, aby posoudil cíle sledované dotčenou dohodou.
- 69 V tomto ohledu je třeba připomenout, že ačkoli úmysl účastníků není k určení omezující povahy dohody mezi podniky nezbytný, vnitrostátním a unijním orgánům pro hospodářskou soutěž nebo soudům nic nezakazuje, aby jej zohlednily (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 53, jakož i citovaná judikatura).
- 70 Konečně přísluší předkládajícímu soudu, aby zkoumal hospodářský a právní kontext dotčené dohody.
- 71 V případě, že by tato dohoda nemohla být kvalifikována jako „omezení z hlediska účelu“, musel by předkládající soud zkoumat její účinky, a aby ji mohl kvalifikovat jako „omezení hospodářské soutěže“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, musel by konstatovat naplnění skutečností prokazujících, že hospodářská soutěž byla skutečně citelně vyloučena, omezena, nebo narušena (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, Budapest Bank a další, C-228/18, EU:C:2020:265, bod 38, jakož i citovaná judikatura).
- 72 Za tímto účelem je nutné zohlednit konkrétní rámec, do kterého dohoda zapadá, zejména hospodářský a právní kontext, ve kterém působí dotyčné podniky, povahu dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečné podmínky fungování a struktury dotčeného trhu nebo dotčených trhů [rozsudek ze dne 30. ledna 2020, Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 116, jakož i citovaná judikatura].

- 73 V souladu s ustálenou judikaturou mohou být účinky omezení hospodářské soutěže jak skutečné, tak potenciální, ale v každém případě musí být dostatečně citelné [rozsudek ze dne 30. ledna 2020, Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 117, jakož i citovaná judikatura].
- 74 Pro účely posouzení účinků dohody z hlediska článku 101 SFEU je třeba zkoumat hospodářskou soutěž ve skutečném rámci, který by vznikl nebýt dotčené dohody [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. ledna 2020, Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 118, jakož i citovaná judikatura].
- 75 Za tímto účelem je třeba zohlednit zejména povahu a omezené či neomezené množství výrobků, které jsou předmětem dohody, postavení a význam stran na dotčeném výrobovém trhu, ojedinělou povahu této dohody, nebo naopak její místo v souboru dohod. V tomto ohledu je existence podobných dohod, aniž by byla nutně rozhodující, okolností, jež společně s dalšími okolnostmi může představovat hospodářský a právní kontext, ve kterém je třeba tuto dohodu posuzovat (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. prosince 1980, L'Oréal, 31/80, EU:C:1980:289, bod 19).
- 76 Vypracování srovnávacího scénáře má za cíl prokázat reálné možnosti chování hospodářských subjektů v případě neexistence dotčené dohody, a určit tak pravděpodobné působení trhu, jakož i jeho strukturu v případě neexistence této dohody [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. ledna 2020, Generics (UK) a další, C-307/18, EU:C:2020:52, bod 120].
- 77 Vnitrostátnímu soudu přísluší, aby na základě všech relevantních údajů určil, zda dotčená dohoda fakticky splňuje podmínky pro to, aby spadala pod zákaz uvedený v čl. 101 odst. 1 SFEU (rozsudek ze dne 11. prosince 1980, L'Oréal, 31/80, EU:C:1980:289, bod 20).
- 78 Kromě toho, jak v podstatě tvrdila Komise, vertikální dohody mohou být v zásadě méně škodlivé pro hospodářskou soutěž než horizontální dohody. Omezení hospodářské soutěže mezi distributory téže značky (*intra-brand competition*) je tak v zásadě problematické pouze tehdy, pokud je oslabena účinná hospodářská soutěž mezi různými značkami na relevantním trhu (*inter-brand competition*) (obdobně viz rozsudek ze dne 25. října 1977, Metro SB-Großmärkte v. Komise, 26/76, EU:C:1977:167, bod 22).
- 79 Z výše uvedených úvah vyplývá, že předkládajícímu soudu bude příslušet, aby zejména určil charakteristiky relevantního trhu a postavení stran na tomto trhu.
- 80 V tomto ohledu ze znění předběžných otázek vyplývá, že podíl společnosti Visma Enterprise na trhu nepřesahuje 30 %. Tato okolnost musí být spolu s dalšími skutečnostmi zohledněna za účelem určení struktury relevantního trhu, včetně postavení společnosti Visma Enterprise na tomto trhu, což může spadat do hospodářského kontextu, v němž musí být dotčená dohoda posuzována.
- 81 Předkládající soud bude muset dále zkoumat účinky „vyhrazení“ potenciálního zákazníka distributorem na hospodářskou soutěž zejména ve světle okolnosti, která se s ohledem na znění předběžných otázek jeví jako prokázaná, že distributoři nejsou předem informováni o „vyhrazení“ potenciálního zákazníka a že konečný zákazník není informován o možnosti vznést námitky proti tomuto vyhrazení, jakož i ve světle doby trvání tohoto vyhrazení.

82 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první, pátou a šestou otázku odpovědět tak, že čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že dohoda uzavřená mezi dodavatelem a distributorem, podle níž distributor, který jako první zaznamená potenciální transakci s konečným uživatelem, má po dobu šesti měsíců od zaznamenání této transakce „přednost pro uskutečnění prodeje“, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky, nemůže být kvalifikována jako „dohoda, jejímž účelem je“ vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže ve smyslu tohoto ustanovení, ledaže lze mít za to, že tato dohoda vykazuje s ohledem na své znění, cíle a kontext stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž dostatečný k tomu, aby mohla být takto kvalifikována. V případě, že by taková dohoda nepředstavovala omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, musí vnitrostátní soud zkoumat, zda ve světle všech relevantních okolností věci v původním řízení, a sice zejména hospodářského a právního kontextu, ve kterém působí dotčené podniky, povahy dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečných podmínek fungování a struktury dotčeného trhu, lze mít za to, že tato dohoda omezuje hospodářskou soutěž dostatečně citelným způsobem v důsledku jejích skutečných nebo potenciálních účinků.

K druhé, třetí a sedmé otázce

83 Podstatou druhé, třetí a sedmé otázky předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, zda čl. 101 odst. 3 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že se na dohodu uzavřenou mezi dodavatelem a distributorem, podle níž distributor, který jako první zaznamená potenciální transakci s konečným uživatelem, má po dobu šesti měsíců od zaznamenání této transakce „přednost pro uskutečnění prodeje“, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky, může v případě, že představuje dohodu, jejímž „účelem“ nebo „důsledkem“ je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, vztahovat výjimka podle odstavce 3 tohoto článku.

84 V této souvislosti je třeba připomenout, že na každou dohodu, která se ukáže být v rozporu s čl. 101 odst. 1 SFEU, lze uplatnit výjimku podle odstavce 3 tohoto článku, pouze pokud splňuje kumulativní podmínky, jež jsou v něm uvedeny, včetně podmínky, že přispívá ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. září 2014, MasterCard a další v. Komise, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 230, jakož i citovaná judikatura).

85 Z ustálené judikatury rovněž vyplývá, že zlepšení ve smyslu první podmínky stanovené v čl. 101 odst. 3 SFEU nelze ztotožňovat s každou výhodou, jakou partneri z dotčené dohody získají v rámci své výrobní nebo distribuční činnosti. Toto zlepšení s sebou musí přinášet zejména výrazné objektivní výhody, které jsou s to vyvážit nevýhody, jež tato dohoda představuje v oblasti hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 11. září 2014, MasterCard a další v. Komise, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 234, jakož i citovaná judikatura).

86 Přezkum dohody pro účely určení, zda tato dohoda přispívá ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku a zda z uvedené dohody vyplývají výrazné objektivní výhody, musí být uskutečněn s ohledem na skutkové argumenty a důkazy poskytnuté podniky (rozsudek ze dne 11. září 2014, MasterCard a další v. Komise, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 235, jakož i citovaná judikatura).

- 87 Takový přezkum může vyžadovat zohlednění vlastností a případných zvláštností odvětví dotčeného předmětnou dohodou, pokud jsou tyto vlastnosti a zvláštnosti rozhodující pro výsledek přezkumu. S ohledem na čl. 101 odst. 3 SFEU je mimoto třeba zohlednit příznivou povahu vlivu na všechny spotřebitele na relevantních trzích (rozsudek ze dne 11. září 2014, MasterCard a další v. Komise, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 236, jakož i citovaná judikatura).
- 88 Z informací poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že Visma Enterprise tvrdila, že dotčená dohoda má za následek zejména zlepšení distribuce jejího výrobku, dodání výrobku vyšší kvality, jakož i dosažení úspor.
- 89 Za těchto podmínek přísluší tomuto soudu, aby posoudil, zda tato dohoda přispívá ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků dotčených v původním řízení a zda splňuje ostatní podmínky uvedené v čl. 101 odst. 3 SFEU.
- 90 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou, třetí a sedmou otázku odpovědět tak, že čl. 101 odst. 3 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že se na dohodu uzavřenou mezi dodavatelem a distributorem, podle níž distributor, který jako první zaznamená potenciální transakci s konečným uživatelem, má po dobu šesti měsíců od zaznamenání této transakce „přednost pro uskutečnění prodeje“, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky, může v případě, že představuje dohodu, jejímž „účelem“ nebo „důsledkem“ je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, vztahovat výjimka podle odstavce 3 tohoto článku pouze tehdy, pokud splňuje kumulativní podmínky, jež jsou v něm uvedeny.

Ke čtvrté otázce

- 91 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) položil čtvrtou otázku v kontextu výtky, kterou společnost Visma Enterprise směřovala proti té části sporného rozhodnutí, v níž Rada pro hospodářskou soutěž konstatovala, že není vhodné ani nezbytné činit odpovědnými za konstatované protiprávní jednání distributory společnosti FMS Software. Touto výtkou Visma Enterprise v podstatě tvrdila, že vzhledem k tomu, že se čl. 11 odst. 1 zákona o hospodářské soutěži, který přebírá podstatu čl. 101 odst. 1 SFEU, vztahuje na dohody mezi podniky, nemohla Rada pro hospodářskou soutěž sankcionovat pouze jednu stranu dotčené dohody, ledaže by uznala, že nedošlo k porušení těchto ustanovení.
- 92 Čtvrtou otázku je tedy třeba chápat v tom smyslu, že podstatou této otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že je vyloučena existence dohody porušující toto ustanovení, pokud orgán pověřený prováděním uvedeného ustanovení provedl diferencované posouzení stran přičtení odpovědnosti za protiprávní jednání.
- 93 V tomto ohledu, jak bylo připomenuto v bodě 53 tohoto rozsudku, podle čl. 101 odst. 1 SFEU jsou s vnitřním trhem neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu.
- 94 Podle ustálené judikatury Soudního dvora k tomu, aby existovala „dohoda“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, postačuje, aby dotčené podniky vyjádřily společnou vůli chovat se na trhu určitým způsobem (rozsudek ze dne 14. ledna 2021, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, C-450/19, EU:C:2021:10, bod 21 a citovaná judikatura).

- 95 Konstatování porušení článku 101 SFEU tak musí být založeno na posouzení z hlediska podmínek uvedených v tomto ustanovení.
- 96 Z toho vyplývá, že otázka existence dohody zakázané na základě čl. 101 odst. 1 SFEU se v zásadě liší od otázky přičtení odpovědnosti za protiprávní jednání a uložení sankce smluvní straně této dohody, přestože některé skutkové okolnosti mohou být relevantní při posuzování obou otázek.
- 97 První otázka se totiž týká podmínek použití čl. 101 odst. 1 SFEU, zatímco druhá otázka se týká důsledků porušení tohoto ustanovení, přičemž posledně uvedená otázka vyvstává v zásadě pouze tehdy, je-li předtím konstatováno porušení uvedeného ustanovení.
- 98 Pokud je tedy existence dohody porušující čl. 101 odst. 1 SFEU prokázána v souladu s kritérii uvedenými v tomto ustanovení, posouzení orgánu pověřeného prováděním uvedeného ustanovení stran přičtení odpovědnosti za protiprávní jednání stranám této dohody nemůže mít v zásadě vliv na konstatování tohoto porušení.
- 99 Otázka týkající se podmínek použití čl. 101 odst. 1 SFEU se kromě toho liší od otázky, zda orgán pověřený prováděním tohoto ustanovení může přičíst odpovědnost za porušení tohoto ustanovení pouze jedné straně dohody zakládající toto protiprávní jednání, která není ve věci v původním řízení položena.
- 100 Za těchto podmínek je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že existenci dohody zakázané tímto ustanovením nelze vyloučit pouze z toho důvodu, že orgán pověřený prováděním uvedeného ustanovení provedl diferencované posouzení, pokud jde o přičtení odpovědnosti za protiprávní jednání stranám této dohody.

K nákladům řízení

- 101 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

- 1) S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první, pátou a šestou otázku odpovědět tak, že čl. 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že dohoda uzavřená mezi dodavatelem a distributorem, podle níž distributor, který jako první zaznamená potenciální transakci s konečným uživatelem, má po dobu šesti měsíců od zaznamenání této transakce „přednost pro uskutečnění prodeje“, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky, nemůže být kvalifikována jako „dohoda, jejímž účelem je“ vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže ve smyslu tohoto ustanovení, ledaže lze mít za to, že tato dohoda vykazuje s ohledem na své znění, cíle a kontext stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž dostatečný k tomu, aby mohla být takto kvalifikována. V případě, že by taková dohoda nepředstavovala omezení hospodářské soutěže „z hlediska účelu“ ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, musí vnitrostátní soud zkoumat, zda ve světle všech relevantních okolností věci v původním řízení, a sice zejména hospodářského a právního kontextu, ve kterém působí dotyčné podniky, povahy**

dotčeného zboží nebo služeb, jakož i skutečných podmínek fungování a struktury dotčeného trhu, lze mít za to, že tato dohoda omezuje hospodářskou soutěž dostatečně citelným způsobem v důsledku jejích skutečných nebo potenciálních účinků.

- 2) Článek 101 odst. 3 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že se na dohodu uzavřenou mezi dodavatelem a distributorem, podle níž distributor, který jako první zaznamená potenciální transakci s konečným uživatelem, má po dobu šesti měsíců od zaznamenání této transakce „přednost pro uskutečnění prodeje“, nemá-li tento uživatel proti tomu námitky, může v případě, že představuje dohodu, jejímž „účelem“ nebo „důsledkem“ je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 101 odst. 1 SFEU, vztahovat výjimka podle odstavce 3 tohoto článku pouze tehdy, pokud splňuje kumulativní podmínky, jež jsou v něm uvedeny.
- 3) Článek 101 odst. 1 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že existenci dohody zakázané tímto ustanovením nelze vyloučit pouze z toho důvodu, že orgán pověřený prováděním uvedeného ustanovení provedl diferencované posouzení, pokud jde o přičtení odpovědnosti za protiprávní jednání stranám této dohody.

Podpisy.